

Minister Sprawiedliwości

Adam Bodnar

DPCiG-I.437.2.2024
Warszawa, 14 maja 2025 r.

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na wystąpienie z dnia 16 kwietnia 2025 r., znak: V.7108.28.2025.MC, dotyczące rynku usług świadczonych przez podmioty, które w imieniu poszkodowanych obywateli dochodzą roszczeń o odszkodowanie, uprzejmie informuję, co następuje.

Problematyka związana z funkcjonowaniem tzw. kancelarii odszkodowawczych znana jest Ministerstwu Sprawiedliwości. Sygnały o nadużyciach w tym obszarze rynku i potrzebie jego uregulowania spowodowały, że tutejszy resort w ubiegłym roku zorganizował seminarium dedykowane tej tematyce, o którym mowa w skierowanym wystąpieniu. Wywiązany podczas tego wydarzenia dialog pokazał złożoność i wieloaspektowość przedmiotowego zagadnienia oraz konieczność uwzględnienia wielu uwarunkowań przy wprowadzeniu ewentualnych regulacji odnoszących się do działalności tzw. kancelarii odszkodowawczych. Przy czym przedstawione w trakcie tej dyskusji propozycje mierzące się z tym tematem, nie pozwoliły dotychczas na zaproponowanie prostych i uwzględniających potrzeby rynku rozwiązań.

Na obecnym etapie analizy przedmiotowego zagadnienia ujawniły się następujące kwestie, które mogą rzutować na decyzję odnośnie do prowadzenia i kierunku ewentualnych prac nad regulacjami dotyczącymi działalności tzw. kancelarii odszkodowawczych.

Przed wszystkim wymaga podkreślenia, że kluczowymi obszarami trwającej dyskusji stały się zagadnienia związane z dwiema koncepcjami proponowanych rozwiązań - ograniczenia świadczenia ww. usług (tj. ich uregulowania) z zasadą swobody działalności gospodarczej (tj. wolności gospodarczej).

Jedną z propozycji przedstawionych w tej kwestii jest propozycja zawarta w petycji Naczelnej Rady Adwokackiej skierowanej do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu RP, w której postuluje się maksymalne ograniczenie funkcjonowania kancelarii odszkodowawczych poprzez wprowadzenie rozwiązań prawnych dających wyłączność działania w imieniu poszkodowanych adwokatom i radcom prawnym i tym samym

uniemożliwienie świadczenia pomocy prawnej przez takie podmioty jak tzw. kancelarie odszkodowawcze. Przy czym w powyższym kontekście zauważyć należy, że tzw. kancelarie odszkodowawcze działają głównie na etapie przed procesowym, świadcząc usługi wsparcia obywatelom w ramach ich relacji z ubezpieczycielami. Potrzebę wprowadzenia takiej usługi niejako wymusił sam rynek w odpowiedzi na naganne działania ubezpieczycieli, na które wielokrotnie wskazywała Polska Izba Doradców i Pośredników Odszkodowawczych. Działalność tzw. kancelarii odszkodowawczych jest zaś szczególnie istotna dla tych konsumentów, których sytuacja materialna nie pozwala na skorzystanie z usług radców prawnych czy adwokatów. Niewątpliwie usługi wykonywane przez tzw. kancelarie odszkodowawcze wspierają realizację praw tych osób, przy czym wsparcie to, co oczywiste, powinno być jak najlepsze i jak najbardziej dostępne. O tym zaś, że na rynku tzw. kancelarii odszkodowawczych dochodzi jednakże do nadużyć, świadczą niepokojące skargi dotyczące jakości tych usług odnotowywane przez Urząd Ochrony Konkurencji Konsumentów. Przykładem są tu: stosowanie niejednoznacznych zasad ustalania wynagrodzenia, nakładanie na konsumentów kar umownych za rozwiązanie współpracy czy ograniczanie możliwości wyboru pełnomocnika, brak przejrzystości w rozliczeniach (np. brak szczegółowych zestawień kosztów), a także sytuacje, w których pieniądze odzyskane dla klienta trafiają najpierw na konto kancelarii i są mu wypłacane z opóźnieniem.

Powyższe kwestie mają bardzo praktyczny aspekt, szczególnie co do możliwości zwiększenia ochrony konsumentów w razie wyrządzenia szkody przy wykonywaniu czynności doradztwa odszkodowawczego, a także potencjalnego obowiązku ubezpieczenia takiej działalności od odpowiedzialności cywilnej, czy też wykorzystania katalogu niedozwolonych postanowień umownych określonych w Kodeksie cywilnym. Zauważyć przy tym należy, że te mechanizmy już funkcjonują w naszym systemie prawa, dlatego też może okazać się, że wystarczającym do zapewnienia ochrony konsumentów korzystających z usług tzw. kancelarii odszkodowawczych jest stosowanie obowiązujących przepisów prawa.

Złożoność przedmiotowego zagadnienia przejawia się również w potrzebie poszanowania zasady swobody działalności gospodarczej. Kancelarię odszkodowawczą może teoretycznie prowadzić każdy przedsiębiorca. Nie ma też w tym przypadku wymagań dotyczących konieczności posiadania specjalnych uprawnień zawodowych, takich jak tytuł radcy prawnego czy adwokata. Jednocześnie można dostrzec, że przedsiębiorcy prowadzący tzw. kancelarie odszkodowawcze specjalizują się w różnych rodzajach spraw, takich jak wypadki komunikacyjne, błędy medyczne, wypadki przy pracy czy szkody majątkowe. Ich celem jest, a przynajmniej powinno być, zapewnienie klientom profesjonalnej pomocy (w tym prawnej) oraz maksymalizacja szans na uzyskanie satysfakcjonującego odszkodowania. Nie wydaje się jednak właściwym rozwiązaniem problemu postulowane przez przedstawicieli samorządu adwokackiego i radcowskiego wprowadzenie konkretnych zmian w ustawach dotyczących tych korporacji zawodowych.

Zmiany te mogłyby bowiem wpłynąć na monopol świadczenia takich usług i doprowadzić do wyeliminowania z rynku części przedsiębiorców, co jednocześnie może uderzać także w konsumentów pozbawiając ich łatwiejszego i przede wszystkim tańszego dostępu do specjalistycznej pomocy przy realizacji ich praw, zanim jeszcze zaistnieje konieczność wszczęcia postępowania sądowego.

Reasumując, wykazana powyżej złożoność przedmiotowego zagadnienia sprawia, że ewentualne rozwiązania służące rozwiązaniu zdiagnozowanych problemów powinny uwzględniać stanowiska i interesy wszystkich stron, tak aby opracowane regulacje odpowiadały faktycznym potrzebom przedsiębiorców prowadzącym tzw. kancelarie odszkodowawcze, a także konsumentów korzystających z ich usług oraz państwa. W dyskusji tej nie powinno zabraknąć głosu ze strony Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który dysponuje wiedzę o istniejących problemach w tym obszarze, a nadto Ministerstwa Rozwoju i Technologii jako resortu odpowiedzialnego za politykę gospodarczą państwa.

Dlatego też aktualną rolą Ministerstwa Sprawiedliwości jest określenie rzeczywistej skali problemu i poszukanie optymalnych rozwiązań służących wyeliminowaniu stwierdzonych nieprawidłowości. Celem tych wszystkich działań powinno być zaś ewentualne wypracowanie takich propozycji, które mogłyby wpłynąć na skuteczniejszą ochronę klientów tzw. kancelarii odszkodowawczych, przy jednoczesnym uwzględnieniu praw przedsiębiorców, w tym również lepszego stosowania obowiązujących już regulacji prawnych. Należy bowiem wyważyć interes konsumenta, aby miał on jak najłatwiejszy dostęp do pomocy przy dochodzeniu swoich roszczeń, która to pomoc byłaby jednocześnie na wysokim poziomie oraz interes przedsiębiorców, którzy realizując swoje konstytucyjne prawo do wolności działalności gospodarczej, chcą funkcjonować w tym obszarze. Dopiero te wszystkie działania pozwolą na prawidłową ocenę zasadności wprowadzenia do polskiego porządku prawnego potencjalnych regulacji w zakresie funkcjonowania tzw. kancelarii odszkodowawczych.

Jednocześnie na koniec pragnę zaznaczyć, że rozumiejąc wszystkie argumenty przedstawiane przez strony zaangażowane w przedmiotową problematykę oraz dążąc do wypracowania najwłaściwszych propozycji wspólnych działań mogących wpłynąć na lepsze stosowanie prawa oraz na skuteczniejszą ochronę praw konsumentów, Ministerstwo Sprawiedliwości zaplanowało w najbliższym czasie spotkanie m.in. z przedstawicielami Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, które z pewnością przyczyni się do optymalizacji prac w ww. zakresie.

Z wyrazami szacunku
Adam Bodnar
Minister Sprawiedliwości
/podpisano elektronicznie/